

Плате и неправде остају

Још једном је пропуштена шанса да се уведе ред у јавни сектор, сматра Милена Лазаревић из Центра за европске политике, поводом најаве да ће платни разреди „сачекати” још годину дана

Поводом најновије најаве из Министарства за државну управу и локалну самоуправу да ће увођење платних група и разреди у јавном сектору у Србији поново бити одложено за годину дана, програмска директорка Центра за европске политике Милена Лазаревић износи утисак да влада није довољно одлучна и спремна за ову реформу. Иако се могло очекивати да ће платни разреди бити лакше прихваћени у државној управи, па и у јединицама локалне самоуправе, а теже у јавним службама, што значи здравству, просвети, култури, Лазаревићева каже да прилично обесхрабрује одлагање успостављања новог система другу годину заредом. Јер још једном је пропуштена шанса да се уведе ред, а евидентно је да су управо јавне службе, у којима је око 350.000 запослених, биле „камен спотицања”, за разлику, рецимо, од централне државне администрације са око двадесет хиљада државних службеника.

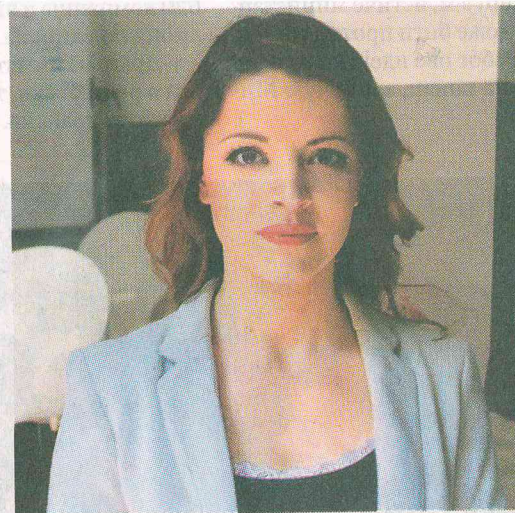
Такође, Лазаревићева, која је и сама неколико година радила у Министарству за државну управу, подсећа да будуће усклађивање зарада у

јавном сектору неће подразумевати смањивање плата оним запосленима који тренутно имају неоправдано веће плате. То је нарочито важно за јавне агенције, које се често у јавности помињу због високих плата. Иако би у случају јавних агенција ефекат реформе са финансијског становишта био незнатан, с обзиром на мали број запослених у односу на друге делове система, овакво решење је веома проблематично ако се посматра из угла праведности система и усаглашавања услова рада у јавном сектору. Не сме се заборавити да је само један од циљева реформе система плата финансијске природе, док је такође важно успостављање транспарентног и праведног система.

– У јавном сектору дисциплина у вези с платама годинама, заправо деценијама, била је врло слаба, а систем је био веома подложен одобравањима разних изузетака у појединим делатностима – објашњава Лазаревићева.

Владе су, каже, мењале уредбе које одређују коефицијенте плата по три-четири пута годишње, а ови прописи препознавали су не само поједине делове система, када су, на пример, под притиском синдиката повећаване плате, него чак и неке институције, којима су, понекад без јасних критеријума, утврђивани нови износи зарада.

– Некада су повећаване основице, некада коефицијенти, и тако смо доспели у хаос у којем не важи принцип да за једнак рад запослени у различитим деловима система имају једнаку пла-

Милена Лазаревић

ту. Стога је позитивна најаве из Министарства државне управе да ће убудуће бити онемогућено да се плате повећавају само у одређеним деловима јавног сектора. Иницијална идеја целе реформе била је да се, поред увођења дисциплине у систем, обезбеди да они који раде на пословима сличне сложености имају упоредиве плате. Рецимо, ако раде административне секретарске послове у било којој служби. Сада они имају различите плате – подсећа Милена Лазаревић.

Ипак, уколико се остане при намери да се никоме од запослених не смањи плата, циљ да они на истим пословима имају упоредиве плате сигурно неће бити постигнут, бар не у блиској будућности, јер је евидентно да држава ни-

је спремна да повећа укупну масу за зараде, а тиме ни да било коме повећа плате.

Саговорница „Политике” каже да ће у новом систему бити тешко упоредиве плате оних који обављају најстручније послове, на пример плате хирурга и професора универзитета, али тај проблем ће, по свему судећи, бити решен тако што ће се дефинисати одређене категорије занимања и онда ће свако према утврђеним принципима бити сврстан у неку од њих, на основу којих ће се обављати расподела. Због тога је важно да се сва радна места вреднују на основу истих критеријума, под истим условима – према методологији коју предвиђа Закон о систему плата.

На питање како коментарише однос синдиката према реформи, Милена Лазаревић одговара да Социјално-економски савет није подржао усвајање закона којим би се уредио систем у јавним службама, што потврђује да ће највећи проблем бити управо у јавним службама. Иако понуђени нацрт предвиђа и неке изузетке из система, што само по себи није добро, синдикатима ни то није било довољно. Они су, чини се, наступали као да желе да сачувају постојеће стање, а не да подрже реформе.

Програмску директорку ЦЕП-а, организације која својим активностима доприноси бржем приступању Србије ЕУ, међутим, изненађује то што, каже, чак ни поједини ресорни министри нису штитили интересе реформе читавог система, него су стали иза тренутних интереса ресора којима управљају. То се зове регулаторно заробљавање – када онај ко би требало да уређује одређену област ради за тренутне интересе оних којима управља.

Б. Радивојша